

**Kotouttamisohjaajan viran perustaminen maahanmuuttajapalveluihin 1.1.2025 alkaen /
Inrättandet av tjänsten som integrationsrådgivare inom invardartjänster fr.o.m. 1.1.2025**

Hyvinvointijaosto / Välfärdssektionen 22.05.2024 § 30

496/01.01.00.00/2024

Valmistelija / Beredare: vt. Työllisyyspäällikkö / tf. Sysselsättningschef
Henna Piilo, henna.piilo(at)sibbo.fi

Kunnilla on vastuu kotoutumisen ja maahanmuuton edistämisestä ja koordinaatiosta. Lainsäädäntö velvoittaa kuntia muiden toimijoiden kanssa yhteistyössä huolehtimaan maahan muuttaneiden kotoutumisen koordinaatiosta, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta. Laissa kotoutumisen edistämisestä (681/2023) säädetään kotoutumisen ja maahanmuuton kokonaisuuden koordinaatiosta kunnassa. Lain mukaan kunnalla on ensisijainen vastuu maahanmuuton ja kotoutumisen edistämisestä.

Sipoon kunnan maahanmuuttajapalveluiden tehtäviin kuuluu kiintiöpakolaisten vastaanotto ja kotouttaminen, turvapaikan saaneiden kotoutumisen edistäminen, yleinen maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen yhteistyössä kotoutumisen yhteistyöverkoston kanssa sekä maahanmuuttoon liittyvän neuvonnan antaminen kuntalaisille.

Vuoden 2023 alusta alkaen Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle siirtyi merkittävä osa kotoutumisen edistämisen työntekijöistä (johtava sosiaalityöntekijä, sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja). Hyvinvointialueiden käynnistyttyä kunnan tehtävänä on kotoutumisen edistämisen asioiden kokonaiskoordinaation vastuu. Hyvinvointialueen tehtäväkenttään kuuluu sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottaminen maahanmuuttajapalveluiden asiakkaille.

Sipoon kunnan maahanmuuttajapalveluista on vastannut 1.1.2023 alkaen vakituisessa virassa oleva maahanmuuttokoordinaattori sekä syksystä 2023 alkaen määräaikainen ohjaaja (12/2024 asti) ja aluehallintoviraston myöntämän kiintiöpakolaisten vastaanottoon suunnatun tilapäisrahoituksen avulla palkattu määräaikainen ohjaaja (6/2025 asti).

Laki kotoutumisen edistämisestä (2023/681) uudistuu 1.1.2025 alkaen, jolloin muuttuvat myös kunnan vastuut ja velvollisuudet kotoutumisen edistämisessä. Lisäksi vuoden 2025 alusta aloittavat toimintansa uudet työvoimaviranomaiset, joiden toiminnan käynnistyminen vaikuttaa oleellisesti myös kuntien kotoutumisen edistämiseen.

Uuden kotoutumisen edistämisen lain myötä kunnan vastuulle siirtyy jatkossa uusia viranomaistehtäviä. Kotoutumislain uudistuksen myötä edellytetään kotoutumispalveluiden kokonaisvastuun siirtymistä kunnille aiempaa laajemmin.

Kotolain uudistus edellyttää jatkossa myös kotoutumisen nopeuttamista ja toimintojen tehostamista kotoutumisen aikana. Kotoutumisaika lyhenee vuodella (kiintiöpakolaiset 4v -> 3v ja turvapaikan saaneet 3v -> 2v). Tämä edellyttää jatkossa entistä tehokkaampaa kotouttamistyötä kunnilta ja muilta kotoutumisen edistämisen verkostoon kuuluvilta toimijoilta. Kotolain uudistuksen myötä jokaiselle kuntaan maahanmuuttajataustaiselle asiakkaalle tulee laatia kunnan toimesta kotoutumissuunnitelma, jonka kesto ja palvelutarpeen arvion sisältö on suunniteltava yksilöllisesti kunnan viranhaltijan ja asiakkaan yhteistyössä. Nykyisellään kotoutumissuunnitelman laadinta on koskenut ainoastaan

pakolaisstatuksella tai tilapäisen suojelun -statuksella olevia asiakkaita. Tästä syystä vuoden 2025 alusta alkaen viranomaistyön tarve maahanmuuttajapalveluissa tulee kasvamaan merkittävästi.

Kotolain uudistuksen yhtenä merkittävimmistä tavoitteista on maahan muuttaneiden tukeminen kotoutumisessa ja työllistymisessä. Lakiuudistuksen myötä kuntien tulee tavoittaa jatkossa myös työvoiman ulkopuolella olevat henkilöt (esim. kotiäidit sekä muut työelämän ulkopuolella olevat henkilöt), ja tukea heidän kotoutumistaan sekä edistää heidän työllisyyttään. Lakiuudistus korostaa koordinaation merkitystä eri viranomaistahojen välillä.

Tilastokeskuksen mukaan Sipoossa asui vuonna 2022 yhteensä 1499 maahanmuuttajataustaista henkilöä. Sipoon kunnan pakolaiskiintiö on 10–15 henkilöä vuosittain. Pakolaiskiintiöllä tarkoitetaan ELY-keskuksen kuntaan osoittamia kiintiöpakolaisia sekä myönteisen päätöksen saaneita, pakolaisten vastaanoton piiriin kuuluvia turvapaikanhakijoita. Pakolaiskiintiön lisäksi kuntaan muuttaa omatoimisesti maahanmuuttajataustaisia henkilöitä ja perheitä.

Sipoon nettomaahanmuutto oli vuonna 2023 151 henkilöä, kun väestönlisäys oli kokonaisuudessaan 277 henkilöä.

Sipoossa ulkomaalaistaustaisten työttömyysprosentti oli tammikuussa 2024 20,7 %, kun koko väestön osalta vastaava työttömyysprosentti oli 7,2 %. Työllisyys- ja elinkeinouudistuksen (TE-uudistus) myötä kuntiin tai työllisyysalueille siirtyy vuoden 2025 työvoimaviranomaisen tehtävät. TE-uudistuksen myötä muuttuu myös kuntien työllisyyden hoidon rahoitusvastuut. Jatkossa kunnassa rahoittavat aiempaa suuremmalla maksusuudella työttömyyskorvauksia. Rahoitusmallin uudistus korostaa myös kotoutuja-asiakkaiden entistä tehokkaampaa työllistymistä ja kotoutumista.

Venäjän vuonna 2022 Ukrainaa vastaan käynnistämisen hyökkäyssodan myötä tilapäistä suojelua saavien asiakkaiden määrät ovat kasvaneet merkittävästi. Sipoon maahanmuuttajapalveluissa asiakasmäärät ovat kasvaneet vuoden 2023 aikana lähes 100 henkilöllä. Alkuvuodesta 2023 maahanmuuttajapalveluiden asiakkaiden määrä oli noin 30 asiakkaasta, kun joulukuussa asiakkaiden määrä oli kasvanut yli 110 asiakkaaseen. On oletettavaa, että asiakasmäärät pysyvät korkealla ja kasvavat edelleen.

Lisäksi vuoden 2025 alussa, kun uusi kotoutumisen edistämisen laki astuu voimaan, tulee asiakasmäärissä jälleen suuri nousu. Asiakasmäärien nousu johtuu siitä, että uusi kotoutumisen edistämisen laki velvoittaa kuntia palvelemaan kaikkia kuntaan maahan muuttaneita asiakkaita. Vielä toistaiseksi tarkkoja määriä ei ole pystytty arvioimaan, mutta on ilmeistä ja varmaa, että asiakasmäärät ja kunnan palvelutarve kasvaa merkittävästi vuoden 2025 alusta alkaen.

Uusien viranomaisvelvollisuuksien sekä korkeiden asiakasmäärien myötä on perusteltua esittää Sipoon kunnan maahanmuuttajapalveluihin perustettavaksi toinen vakituinen virka. Tällä hetkellä kaikki viranhaltijatyö on maahanmuuttokoordinaattorin vastuulla. Uusien kasvavien velvoitteiden myötä ei viranomaistyötä ei ole mahdollista tehdä yhden henkilön varassa.

Asiakasmäärien kasvun myötä maahanmuuttajapalvelut tarvitsevat vakituisen työntekijän. Määräaikaaisuuden perusteet eivät täyty, kun työtehtävät jatkuvat toistaiseksi. Tehtävän kuvaa on uusien velvoitteiden myötä tarkistettava vastaamaan vuoden vaihteessa voimaan tulevia

säädösmuutoksia. Niiden myötä tehtävässä tulee olemaan sellaisia toimenpiteitä, joiden hoitaminen edellyttää Kuntalain 87 §:n mukaista virkasuhdetta.

Uuden esitettävän perustettavan viranhaltijan tehtäviin kuuluu muun muassa:

- maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisen yleiset tehtävät
- asiakkaiden kotoutumissuunnitelmien teko ja päivittäminen
- asiakastyö ja palvelutarpeen arviot
- verkostoyhteistyö muun muassa hyvinvointialueen ja työllisyysalueen edustajien kanssa
- kotoutumisen edistämisen palveluiden suunnittelu ja kehittäminen yhteistyössä maahanmuuttopäällikön kanssa.

Kotouttamisohjaajan viran kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva korkeakoulututkinto. Lisäksi kotouttamisohjaajalta edellytetään laaja-alaista kotouttamistyön tuntemusta ja hallintaa, kykyä työskennellä laajassa verkostossa kunnan kotouttamistyöhön linkittyvien toimialojen sekä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja Keravan ja Sipoon työllisyysalueen työvoimaviranomaisten kanssa.

Kielitaitovaatimuksena on molempien kotimaisten kielten hyvä suullinen ja kirjallinen taito.

Esittelijä / Föredragande vt. Työllisyyspäällikkö Henna Piilo / tf. Sysseleätningschef Henna Piilo

Ehdotus / Förslag Hyvinvointijaosto päättää esittää kunnanhallitukselle, että se perustaa kotoutumisohjaajan viran 1.1.2025 alkaen. Virka sijoitetaan Arjen ja vapaa-ajan toimialalle maahanmuuttopalveluihin.

Välfärdssektionen beslutar att föreslå kommunstyrelsen att inrätta tjänsten som integrationsrådgivare fr.o.m. 1.1.2025. Tjänsten placeras inom sektor Vardag- och fritid, immigrationstjänster.

Käsittely / Behandling Suvi Vuoksenranta ehdotti, että asia palautetaan valmisteluun

Monika Hämäläinen kannatti Suvi Vuoksenrannan ehdotusta.

Hyvinvointijaosto hyväksyi yksimielisesti Suvi Vuoksenrannan palautusehdotuksen.

Suvi Vuoksenranta föreslog att ärendet återremitteras för ny beredning.

Monika Hämäläinen understödde Suvi Vuoksenrantas förslag.

Välfärdssektionen godkände enhälligt Suvi Vuoksenrantas förslag om återremittering.

Päätös / Beslut Hyvinvointijaosto päätti yksimielisesti palauttaa asian valmistelun.

Välfärdssektionen beslutade enhälligt återremittera ärendet för ny beredning.

Liitteet / Bilagor